

2. søndag efter påske

Salmevalg

662: Hvad kan os komme til for nød

298: Helligånden trindt på jord

213, 1-9: I kvæld blev der banket på helvedes port

213,10-20: I kvæld blev der banket på helvedes port

29: Spænd over os dit himmelsejl

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes

Så kom festen for genindvielsen af templet i Jerusalem; det var vinter, og Jesus gik rundt på tempelpladsen, i Salomos Søjlegang. Da slog jøderne ring omkring ham og spurgte: "Hvor længe vil du holde os hen? Hvis du er Kristus, så sig os det ligeud." Jesus svarede dem: "Jeg har sagt det til jer, og I tror det ikke. De gerninger, jeg gør i min faders navn, de vidner om mig. Men I tror ikke, fordi I ikke hører til mine får. Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd. Det, min fader har givet mig, er større

end alt andet, og ingen kan rive det ud af min faders hånd. Jeg og Faderen er ét.”

Prædiken

Så undrer mange sig måske. Hvorfor skal vi spille vores tid med at synge en gammel Grundtvig-salme på 20 vers. Skrevet i et gammeldags sprog, som vi ikke længere har den samme adgang til, som dengang Grundtvig skrev salmen. ”I kvæld blev der banket på helvedes port”, som vi synger her både før og efter prædikenen, er en atypisk salme, fordi den har en handling, og fordi den handling ikke er bibelsk. I trosbekendelsen siger vi ganske vist, at Jesus efter sin død er nedfaret til dødsriget; men i bibelen finder vi ikke nogen beretning om, hvad der skete, da Jesus nedfór til de dødes rige. Så kan man jo spørge: Er fortællingen så bare fri fantasi. Ja, på sin vis. Men hvis I spørger, om jeg tror, at Jesus fór til dødsriget, besejrede Satan og befriede alle de døde, så svarer jeg med et højt og rungende: ja, det tror jeg.

Historien fortæller, at Jesus efter sin korsfæstelse og død fór til helvede. Men perspektivet er et andet i salmen; den foregår nemlig i helvede; og der skal vi nok forestille os en uendelig nat, hvor der ikke sker noget som helst. De magter, der styrer i helvede, er kaosmagter: små, ildsprudende djævle, drager, slanger, øgler og Helvedes ulv, altså Fenrisulven. Fenrisulven vender jeg tilbage til.

Men så en nat banker det på helvedes port, og jeg forestiller mig, at det lyder ligesom i Beethovens niende symfoni, skæbnesymfonien: Da, da, da, daaa... I skæbnesymfonien er det døden, der banker på døren, men her er det herolden, Johannes Døber, der banker på helvedes port, og fortæller til alle de lyttende, der ligger bundet under jorden: Nu kommer frelseren; med Grundtvigs ord: ”Fra jorden nedstiger en kæmpe. Han springer i gry over svælgende dyb, for gråd selv i Helved at dæmpe (det er ikke så lidt). Han vandrer på gløder som jomfru på gulv, han tramper på øgler og drager, hugormen han knuser, og Helvedes ulv han binder, mens afgrunden brager.”

Og hvordan er det nu med Helvedes ulv, Fenrisulven. Den er jo en del af vores nordiske mytologi. Fenrisulven fødtes som lille og voksede sig hurtigt foruroligende stor, så stor at aserne, altså de nordiske guder, frygtede, at de ikke kunne styre den; og derfor måtte den bindes. Men alle forsøg mislykkedes, fordi rebene sprang, så snart ulven legede. Men aserne fik dværgene til at smede et fortryllet reb, Gleipner, der var ubrydeligt, fordi det var lavet af fuglespyt, kvinders skæg, bjergenes rødder, bjørnesener, fisks ånde og lyden af kattepoter. Men Fenrisulven gik kun med til at lade sig binde, hvis asen Tyr lovede at holde sin hånd inde i ulvens gab som pant, fordi ulven fornemmede, at der var lusk med i spillet. Da rebet strammede om Fenrisulvens hals, og holdt, mistede Tyr sin hånd. Nu er Fenrisulven bundet med Gleipner i en hule i Jotunheim. Der bliver den stående til Ragnarok, hvor den endelig slipper løs – godt gal i skralden og ude på hævn.

Og det er altså den ulv, som Jesus Kristus, i Grundtvigs episke digt, binder, og dermed har overvundet for altid.

Og så beskriver digtet, hvordan alle fangerne i Helvede rejser sig op på albuerne og lytter. Og jeg tror, at det foregik på samme måde, som da den engelske radio BBC sendte sit frihedsbudskab til danskerne den 4. maj 1945. Udsendelsen begyndte med de samme toner, som Beethovens skæbnesymfoni, Da, da, da, daaa... og alle danskere sad i deres stuer og lyttede i spændt stilhed til radioen. Og så lød stemmen: ”I dette øjeblik meddeles det, at Montgomery har oplyst, at de tyske tropper i Holland, i Nordvesttyskland og i Danmark har overgivet sig. Her er London. Vi gentager. Montgomery har i dette øjeblik meddelt, at de tyske tropper i Holland, Nordvesttyskland og Danmark har overgivet sig.”

Og mens alle fangerne rejser sig for at lytte, galer Helvedes-hanen, og ”da skinned i Helvede Himmerigs sol, i drømme slet ingen så mage.” Det var vers seks. I de næste vers beskriver Grundtvig, hvordan Guds herlighed strømmer ind i Helvede, oplyser mørket, farver de kulsorte djævle i guld, og endelig ryger Helvedes porte af deres hængsler, og i vers 9 synger vi så: Sig rejste de fanger nu

alle på stand – nu har de fået mod til at stå helt op – men dog for kun dybt at nedknæle: ”Velkommen,” siger alle fangerne, ”velsignet, vor frelsermand!” det lød fra utallige sjæle.

Jeg synes, det er ubeskriveligt smukt. Men det bliver smukkere endnu; Og for at forstå det, må vi udvide perspektivet lidt. Vi skal tilbage til skabelsen, til Edens Have, da Adam og Eva havde spist frugten af kundskabens træ. Da gemte de sig, fordi de vidste, de havde handlet forkert, og de frygtede Guds dom. Men Gud gik rundt i haven og kunne ikke finde Adam, og da råbte han: Adam, hvor er du? Det var et frygteligt råb, for det var et råb til dom; og Adam og Eva blev smidt ud af Edens Have og måtte nu dyrke jorden, knokle og kæmpe for at overleve. Det bekymringsløse liv var forbi.

Og derfor står den næste linje i vers 10 præcis i midten af digtet, for her vender menneskets skæbne. Prøv at følge med i teksten i vers 10: Nu ”Adam, hvor er du?” blev hørt med en røst som lærkens en pinsedagsmorgen; da fødtes i Helved den evige trøst.

Her bliver ordene ”Adam, hvor er du?” til den største forløsning, fordi de ikke længere er udtryk for en dom, men ordene udtrykker i stedet Guds kærlighed, fordi Gud altid leder, ind til han har fundet det ene menneske, om mennesket så hedder Adam, Eva eller Ingeborg, og Gud kalder: hvor er du? Og så lyder det netop som lærkens sang pinsemorgen. Altså som en sang, der giver os håb og som glæder os.

Så tager Eva ordet i salmen. Hun angrer, undskylder, at hun hin dag i Edens Have spiste af frugten – hun lod sig lokke af slangen; men da hun bøjer sig for Jesus Kristus, bliver hans milde øjne fyldt med vand, han græder. Og så står der i vers 16: Således kyssed sin moder Guds herligheds glans til under for alle de døde, og op stod, som dronning, med regnbuekrans, skøn Eva, som angred sin brøde.

Og så fortæller digtet, hvordan hele den fordømte skare, der sad fanget i Helvede, bliver ført op fra Helvede af Jesus Kristus selv, mens profeterne bærer ham på skjolde, der skinner som små sole, og i vers 20 synger vi så: Så herlig

opstod på den tredje dag vor frelser, uskyldig korsfæstet; thi er det på jord nu en salighedssag: Guds Søn haver Helvede gæstet!

Det er den Gud, vi tror på. Den Gud, der er vores hyrde, og som vil vandre til dødsriget, helt ned i det dybeste og mørkeste Helvede, for at frelse os fortabte mennesker, der gang på gang forkludrer livet. Fortællingen om Guds og menneskers forhold til hinanden begyndte, da Eva forkludrede livet ved at spise af kundskabens træ, og fortællingen når sit mål, da Gud selv, med tårevædede øjne, tilgav hende. Fortællingens mål er, at vi skal vide os inddraget i den tilgivelse. Vi forstår nemlig først, hvem Kristus er, når vi ser ham i lyset af vores eget liv, når vi forstår os selv.

At forstå sig selv betyder at vide om sig selv, at man er afhængig. Det betyder med andre ord, at vi forstår, at alt står og falder på, om vi tilhører Gud eller om vi tilhører os selv – det vil sige ikke tilhører nogen, og er alene om at kæmpe mod vores fortabelse. Om vi er ansvarlige over for Gud eller kun har ansvar over for os selv – det vil sige intet

ansvar har. Om vi kan høre en stemme i tilværelsen, som taler til os, og som siger, Adam eller Martin, hvor er du?, eller om vi overalt kun hører ekkoet af vore egne stemmer. Kort sagt – at forstå sig selv betyder, at det ikke er lige meget om vi er Guds eller ej. Det er det, alting står og falder med.

Jesus siger: Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd. Det er et stærkt budskab, fordi Jesus for altid viste os, at kærlighedens bånd er stærkere end dødens magt. Amen.

Kirkebøn

Herre, vor Gud, himmelske Fader! Du er hyrden. Vi er fårene. Før os, så vi ser, hvad der er sandt og godt. Lad os høre din stemme, når vi går fortabte rundt i verden og ikke forstår, hvem vi er, hvad der sker, og hvad vores opgave er.

Herre, vi beder dig for alle, der er ramt af sorg og ulykke og savn: Trøst de bedrøvede og bange, giv frihed og

retfærd til de fattige og undertrykte, mæt de sultne, hjælp
de hjemløse, vær hos de fangne, giv nyt mod til de
bekymrede og modløse

Herre, vi beder dig for alle, der har fået magt og ansvar og
viden betroet: Giv dem trosskab og visdom, så de forvalter
mulighederne til gavn for de svage og til at tjene andre
mennesker.